

gi egységes összefogásszerű állapot csupán átmeneti, s aztán jön a szokásos orosz elfelejtése az ígéreteknek és szerződéseknél, mert „az igazság az, amit a mindenkori népakarat (=szovjet taktika) jelez”, s ennél fogva a tegnap igazsága ma hazugság (=marxizmus); félünk attól, hogy olyan elemek diktátorsága alá kerül M-g, akik a magyar nép gondolkodási módjának idegenek, s a magyar érdeket a szovjet „világmegváltásnak” rendelik alá. Félünk attól, hogy az otthoni „nagy engedelmesség” végveszedelemből dönti a magyarságot.

Ezért fontos, élethevágóan fontos nekünk az, hogy mélyen tisztelt Elnök úr mint Elnök, elnöki hatalommal szerepeljen otthon. Nem mint egy több *között*, hanem mint egyetlen mindenki *fölött*. Egy KÁROLYI-PÁRT megalakítását szükségesnek vélem, s ennek a tagjait akár nyílt, akár titkosan működő egyesületekben kellene tömöríteni. A külföldi képviselőinknek a legmegbízhatóbb emberekből kellene kikerülniök, mert a külföldi államok (USA, Anglia, Kanada etc.) megfelelő informálása sokat segíthet rajtunk (ha kell!) kívülről.

A magyar reakciót segíteni fogja az amerikai nagytőkés reakció (NAM, Hearst, McCormick, Taft etc.); a magyar szovjetszolgákat a gazdájuk; ki fog bennünket, igazi magyarokat, haladó és szovjetbarát magyarokat, akik azonban a nyugati kultúrában is barátai vagyunk, segíteni, ha mi nem segítjük magunkat?

M-gon még van egy csomó értékes és jellemes ember, akik mélyen tisztelt Elnök úrban nemcsak földosztó gróftól látnak, hanem annál sokkal többet: szimbólumát egy jobb kornak, amely nemcsak reformokat valósít meg, hanem *olyan* reformokat *úgy* valósít meg, amilyenek a magyar lényeg fejlődését magyar természetéhez szabott módon létesítik. Mi sok reformot akarunk, de a szabadságunkat nem akarjuk elveszíteni: ez fontosabb a kenyérnél. A szabadságunk pedig azt jelenti, hogy a *magunk* életét akarjuk élni, s nem rabszolgákká válni. Otthon egy csomó ember, aki eddig háttérben volt, előtérbe kerül. Ez sok esetben nagyon helyesnek bizonyulhat. De mi lesz akkor, ha ezek némelyike csupa hálából elfelejti a gerinces mivoltát?

Mindezt folytatni tudnám a végtelenségig. Nem lázállok ezek, se nem a reakciók inszINUÁCIÓIRA való hallgatás eredményei, mert én őket megvetem; hanem igenis olyan emberek véleményének a komoly átgondolásai, kik a USSR ideológiáját alaposan ismerik s egyidejűleg tiszta karakterek (mint Berdjajev), másrészt a közelmúlt eseményeinek a nyitott szemmel való szemlélései. Ha a jövő eseményei rám cáfolnak, senki se lesz boldogabb nálamnál.

Egyidejűleg legyen szabad a könyvem elküldenem (Jegyzetek Az Ember Tragédiájához) csupán annak kifejezéséül, hogy nagyrabecsülésem, Elnök Úrhoz való ragaszkodásom változatlanul benn van az énemben.

Mindenkor őszinte híve

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

99. KÁROLYI MIHÁLY CZAKÓ AMBRÓHOZ

(London, 1945. július 11.)

Kedves Czakó, köszönettel nyugtázom július 3-án kelt meleg hangú levelét.

Látom, hogy telve van aggodalmakkal, amelyek érthetőek ugyan, de úgy hiszem, kisé túlzottak. Abban teljesen egyetértek, hogy nekünk elsősorban magyar politikát kell csinálnunk, de nem hiszem, hogy ebben az oroszok megakadályoznának bennünket. Nem azért, mert a jószívűség kötelezi őket erre, hanem mert az érdekük kívánja, hogy

egy független oroszbarát Magyarország legyen a szomszédjuk. Természetesen ennek a Magyarországnak be kell kapcsolódnia a közép-európai népek életébe, és fel kell hagynia minden revizionista törekvéssel. Legfőbb feladatunk, hogy a magyar kisebbségek jogait biztosítani tudjuk.

Ami azt az aggodalmát illeti, hogy az egységpolitika csak átmeneti, erre vonatkozólag semmiféle támpontom nincs. Ez éppen úgy lehet igaz, mint nem.

Nem osztom azt a nézetét, hogy én külön pártot alapítsak. Sokkal jobban tudom a nemzet ügyét szolgálni, ha pártokon feletti maradok. Ezenkívül az ilyen pártalapítás azzal a veszéllyel járna, hogy a reakciós polgárság ebbe a pártba kapaszkodna, amint hogy 1918-ban is a Károlyi-pártot annyira elárasztották a reakciósook, hogy nekem kellett volna kilépnem a Károlyi-pártból. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy meg akarom akadályozni az ilyenfajta megmozdulásokat, de én magam nem kívánok ebben szerepet vállalni.

Ha reálisan nézzük a dolgokat, be kell látnunk, hogy Magyarország egy kis parányi ország, és vagy ki tud termelni egy olyan nemzeti létet, amely haladó szellemű és megbízható az oroszok részére, és akkor független, szabad maradhat, vagy pedig a reakció éppen a függetlenség és egyéb jelszavak hangoztatásán keresztül érvényre jut, s akkor elsöprik, s valóban szovjetizálnak bennünket. A lengyel példa is mutatja, hogy az oroszok mindaddig nem engednek, amíg nem látják biztosítva magukat. Amíg a legkisebb veszélye fenforog annak, hogy egy lengyel, magyar vagy egyéb pufferállamot akarnak kiépíteni ellenük, nem hajlandók a függetlenséget megadni. Ezt Mikolajczyk¹ is belátta, és bekapcsolódott a lengyel politikába. Így megvan a lehetősége annak, hogy urak maradjanak a saját portájukon.

A világért sem akarom ezzel azt mondani, hogy fel kell áldozni az angolszász kapcsolatokat, már csak azért sem, mert a legfontosabb az, hogy az angolszászok és az oroszok megegyezzenek, s továbbra is együttesen intézzék a világ ügyeit. Nem szabad az egyiket a másik ellen kijátszani.

Örülök, hogy cikkem tetszett, és remélem, hogy hamarosan hosszabban írhatok megint.

Addig is melegen, barátsággal üdvözli

PIL 704. f. 129. ó. e. (másodpéldány). Közli: KMVÍ II. 197-198.

¹ Lengyel néppárti politikus, 1943-45 között a londoni lengyel emigráns kormány elnöke, 1945-ben hazatért, és a koalíciós kormány tagja lett, majd 1947-ben Nyugatra menekült.

100. KÁROLYI MIHÁLY LESZNAI ANNÁHOZ

(London, 1945. július 11.)

Kedves Máli,

Sietek válaszolni, mert el tudom képzelni, hogy mennyire várja az értesítéseimet.¹ Sajnos csak nagyon bizonytalan dolgokat tudok mondani. Először is mindjárt azzal kell kezdenem, hogy a hazautazásom még teljesen bizonytalan. Igaz ugyan, hogy Budapest megválasztott az Ideiglenes Magyar Nemzetgyűlés képviselőjének, és ez nagy elégtétel volt a számomra, de ennek ellenére mind a mai napig egyetlenegy sor írást sem kaptam hazulról. Sem a kormány, sem a politikusok nem írtak, a hivatalos meghívásról nem is beszélve. A hazai újságokban azt olvastam, hogy május elsejére hazavártak, néhány cikket is átvették, de kapcsolatom még nincs. Mindent egybevetve várakozó állapotban vagyok.